VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Eduskunnan tulevaisuusvaliokunta

JOHANNA VON KNORRING-ROSENLEW,
SUVI KANGASRÄÄSIÖ
TULEVAISUUSVALIOKUNNAN KUULEMINEN
9.10.2026

1. Miten budjetti mahdollistaa seurannan pitkän aikavälin hyvinvointi- ja kestävyystavoitteiden (TuVL 5/2024 vp) toteutumisesta ja niiden edistämiseksi allokoitujen määrärahojen kehityksestä sekä valtiovarainvaliokunnankin mietinnössään (VaVM 29/2025 vp) painottamien T&K-rahoituksen ja ilmastotoimien vaikuttavuudesta?

Nykytila

Kestävän kehityksen budjetointi

Pääluokkaperustelutekstit

-kattavat kestävän kehityksen eri ulottuvuudet

Yleisperusteluissa erillinen luku: Hiilineutraali Suomi

-Hiilineutraaliutta edistävät määrärahat

-Verotus

-Verotuksen ympäristö-ohjaus

YK:n kestävän kehityksen rankingissa Suomi 1. sijalla

- Uusimmassa SDG raportissa Suomi ykkössijalla mutta tehtävää silti on

SUSTAINABLE DEVELOPMENT REPORT

Rank	Country	Score	Performance by SDG
1	Finland	87.40	
2	Sweden	86.26	
3	Denmark	85.68	
4	Norway	84.08	
5	Germany	84.02	
6	Austria	83.95	

Lähde: Sustainable Development Report 2026

Suurimmat haasteet liittyvät tavoitteisiin 12 Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys ja 13Toimia kiireellisesti ilmastonmuutosta ja sen vaikutuksia vastaan

Luku 6 yleisperusteluissa

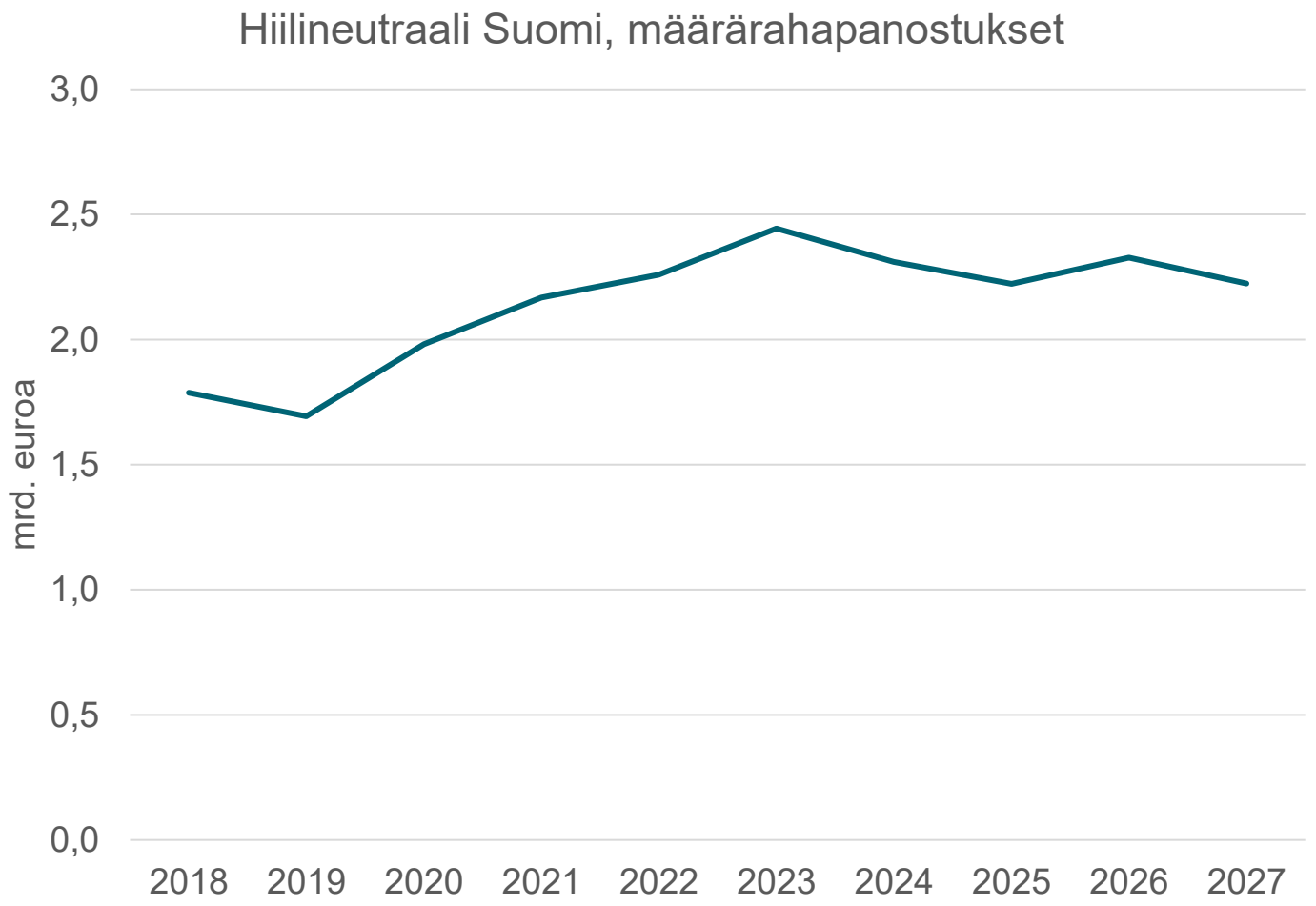
- Hiilineutraaliuden ja vihreän siirtymän määrärahoilla edistetään mm. ympäristön ja luonnon hyvinvointia, luonnon monimuotoisuutta, vähennetään päästöjä, edistetään biotalousratkaisuja sekä kehitetään Suomea kohti vähähiilistä yhteiskuntaa.
- Raportointi on vakiomuotoista ja mahdollistaa seurannan yli ajan (kts kalvo 8)
- Lisäksi kuvataan talousarvioesitykseen liittyvien kokonaisuuteen vaikuttavat keskeiset veropäätökset
- Samassa yhteydessä esitetään fossiilisten polttoaineiden efektiivinen energiaverorasitus sisältäen verottomuudet, veronalennukset ja -palautukset sekä päästökaupan kanssa yhteenlaskettu päästöohjaus (euroina hiilidioksiditonnilta) eri polttoainekäytöissä.
- Vastaava esitystapa on jo käytössä OECD:ssa ja joissain EU:n jäsenvaltioissa. Mahdollistaa verotuksen osalta kansainvälisen vertailtavuuden läpinäkyvällä menetelmällä.
- Ympäristölle haitallisia tukia on selvitetty mm. Suomen ympäristökeskuksen raportissa Ympäristölle haitalliset tuet Suomessa, jossa mm. arvioidaan Suomessa käytössä olevien tukien haitallisia vaikutuksia erityisesti ilmastolle ja luonnon monimuotoisuudelle.

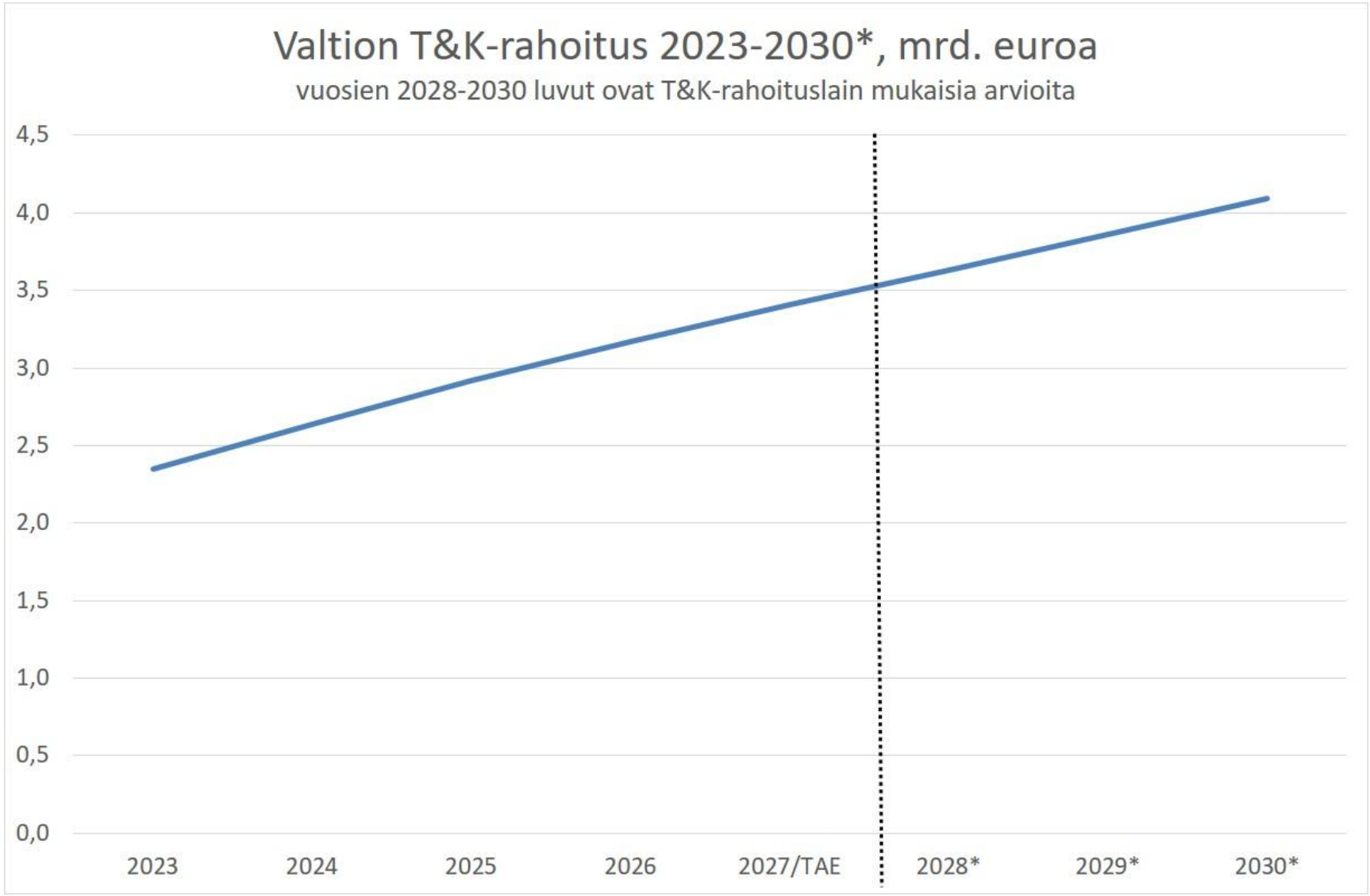
Hiilineutraali Suomi, keskeiset toimenpiteet, milj. euroa (Yleisperustelut luku 6 Kestävä kehitys)

Teema	2026 (sis LTA I-II)	TAE 2027
Luonnon monimuotoisuus sekä vesien- ja ympäristönsuojelu	133	138
Uusiutuva energia ja energiatehokkuus	632	398
Globaali ulottuvuus	186	167
Tutkimus ja kehittäminen	388	366
Liikenne	432	545
Maa- ja metsätalous sekä maankäyttösektori	666	611
Yhteensä	**2438**	**2224**

Hiilineutraali Suomi määrärahapanostukset

- Viime vaalikaudella kestävän kehityksen panostuksia lisättiin (RRF, varautumisen minryn päätökset)
- Tällä vaalikaudella ne ovat pysyneet melko vakaana
- Luvut eivät ole välttämättä täysin vertailukelpoisia yli vaalikausien, sillä kestävää kehitystä edistävien määrärahojen määrittäminen ei ole yksiselitteistä.

Valtion T&K-rahoitus 2023-2030*, mrd. euroa
vuosien 2028-2030 luvut ovat T&K-rahoituslain mukaisia arvioita
4,5
4,0
3,5
3,0
2,5
2,0
1,5
1,0
0,5
0,0
2023
2024
2025
2026
2027/TAE
2028*
2029*
2030*

2. Voiko talousarvioiden tarkasteluun luoda tekoälypohjaisen käyttöliittymän, joka mahdollistaisi ainakin tulojen ja menojen määrien ja kohdentumisen hahmottamisen ja vertailun eri vuosien välillä ja mahdollisesti myös tekstipohjaisen tarkastelun esimerkiksi talousarvion perusteluista?

Vastaus

- Tietoa määrärahojen kohdentumisesta on jo saatavilla, mutta kehitystyölle on perusteita. Tekoäly ei ole välttämätöntä määrärahojen kohdentumisen arvioinnissa, mutta se tehostaa erityisesti tekstimuotoisten aineistojen arviointia ja voi sitä kautta tehostaa myös kohdentumisen arviointia.
  - Saatavilla olevaa tietoa määrärahojen kohdentumisesta:
    - Valtion talousarvio, ml. yleisperusteluiden temaattiset koosteet (lapsibudjetointi, kestävä kehitys)
    - www.tutkihallintoa.fi –rajapinnasta on saatavilla valtion budjettitalouden tilinpäätösten kirjanpitoaineistoa momenteittain ja liikekirjanpidon tileittäin vuodesta 1998
    - Valmiit Valtiokonttorin tuottamat Power BI –seurantaraportit, esim. (linkki)
    - Hallituksen vuosikertomukset.
    - Tilastokeskus tuottaa tilastoja julkisyhteisöjen menojen kohdentumisesta COFOG-luokittain eli käyttötarkoituksen mukaan ja taloustoimittain.
  - Tulossa: Tutkibudjettia.fi –sivusto tulee tarjoamaan tietoa määrärahojen kohdentumisesta teemoittain
  - Määrärahojen kohdentumisen tarkempi pidemmän aikavälin arviointi vaatisi kehitystyötä
    - Tarvittaisiin hyvin jäsennelty aineisto ja tietokanta, josta tehtävistä raporteista kävisi ilmi määrärahan tarkempi kohdentuminen. Eri tietolähteistä haettuja aineistoja voitaisiin yhdistää. Tätä tietokantaa myös tekoäly voisi todennäköisesti käyttää.
    - Haasteita: Kohdentumisen arvioinnissa rajanveto voi olla vaikeaa (tulkintakysymykset, subjektiivisuus), määrärahojen käyttötarkoituksen muutokset, uudelleenbudjetoinnit.
  - Tekstiaineiston analyysissa tekoälystä on hyötyä
    - Mahdollistaa suuren tekstimassan käsittelyn tehokkaasti ja systemaattisesti.
    - Mahdollistaisi mm. talousarvioiden päätösosien ja selvitysosien sekä muutosrivien tietosisältöjen systemaattisen hyödyntämisen määrärahan kohdentumisen arvioinnissa.

3. Voiko tekoäly tehdä laajemminkin mahdolliseksi ylivaalikautisen tietokannan, jonka avulla voitaisiin seurata päätöksiä, tavoitteita, määrärahoja ja vaikutuksia yli hallituskausien?

Vastaus

- Ylivaalikautisen tietokannan toteutuksessa on sekä mahdollisuuksia että haasteita
- Määrärahat ja päätökset:
  - Ylivaalikautinen seuranta on mahdollista ja sitä jossain määrin tehdäänkin. Potentiaalia kehittämiselle kuitenkin on.
- Tavoitteet:
  - Tavoitteet voivat muuttua vaalikauden sisällä
  - Tavoitteet hyvin todennäköisesti muuttuvat vaalikausien välillä
  - Tavoitteiden toteutumiseen voivat vaikuttaa myös muut asiat kuin valtion budjetin menot tai tulot
  - → ei välttämättä saada yksiselitteisiä vastauksia, mutta haarukointi on mahdollista
- Vaikutukset:
  - Osalle päätöksistä ei tehdä etukäteisarvioita eikä jälkikäteisarvioita
  - Hallituksen esityksissä tehty päätösten vaikutusten etukäteisarvioita
  - Etukäteisarvio voi poiketa jälkikäteisarvioista
  - → ei välttämättä saada yksiselitteisiä vastauksia, mutta haarukointi on mahdollista

4. Mitkä ovat tämän kehityksen suurimmat esteet?

- Tieto on hajallaan
- Niukkenevat resurssit

5. Miten tieto pitäisi rakentaa, jotta tekoäly voisi hyödyntää sitä? Voiko tästä tehdä pilottikokeilun ilmiöpohjaisesti (TuVL 2/2025 vp)?

- Tieto pitäisi kerätä, validoida, jäsennellä ja yhdistää
- Mahdollinen pilottikokeilu vaatisi poliittisen päätöksen, rahoituksen ja erityisosaamista

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Kiitos

JOHANNA VON KNORRING-ROSENLEW
SUVI KANGASRÄÄSIÖ
ETUNIMI.SUKUNIMI@GOV.FI
VM.FI | @VMUUTISET